

MUNI
ARTS

from
Page
PLAUTUS
BRNO 2019 to Stage

Titus Maccius Plautus Casina aneb Basiliina svatba

13. LISTOPADU 2019

UNIVERZITNÍ KINO SCALA, BRNO

Představení se koná v rámci mezinárodní konference
Titus Maccius Plautus: From Page to Stage.

[HTTP://CLASSICS.PHIL.MUNI.CZ/PLAUTUS](http://classics.phil.muni.cz/plautus)

PŘEKLAD

Ewa Skwara

HRAJE

Studencki Teatr Klasyków „Sfinga“ z Poznaneř

OSOBY A OBSAZENÍ

souputníci Anarchida

Anarchidés (*Lysidamus*), manžel

Michał Gondek

Salvátor (*Alcesimus*), soused

Jakub Skrzypaczak

Olympik (*Olympio*), sluha

Sebastian Ciurkot

souputníci Militárie

Militárie (*Cleostrata*), manželka

Anna Dominikowska

Mirra (*Myrrhina*), sousedka

Michalina Gworys

Sedloň (*Chalinus*), sluha

Dawid Kuczkowski

Panterka I a II (*Pardalisca*), sluřky

Klaudia Stachowiak,
Natalia Bednarska

Reřie: Katarzyna Kanicka-Juszczak a Łukasz Berger

Hudba: píseň „Trudno tak“ – Krzysztof Krawczyk a Edyta Bartosiewicz

O HŘE

Představení je aktualizovanou verzí římské komedie *Casina* Tita Macia Plauta (nový básnický překlad do polštiny pořídila Ewa Skwara) a věnuje se univerzálním tématům lásky, zrady a všem stránkám manželského soužití. V domácím univerzu Anarchida a Militárie je všechno vzhůru nohama. Osud otce rodiny, který zahořel silným citem k služce Basilii, závisí na zlomyslném sluhovi Olympikovi. Panovačná manželka mezitím společně se sousedkou snuje pomstu za veškerá příkoří, jež zakusila vinou nevěrného manžela. Díky důmyslné zápletce dojde nejen k přesunutí oné symbolické patriarchální moci. Smazány budou dokonce i hranice mezi pohlavími...

Děj se odehrává v domě Militárie a Anarchida, který se celý rozjařený vrací z nočních toulek.

ARGUMENTUM

Conseruam uxorem duo conserui expetunt.

Alium senex allegat, alium filius.

Senem adiuuat sors: uerum decipitur dolis.

Ita ei subicitur pro puella seruolus

Nequam, qui dominum mulcat atque uilicum.

Adulescens ducit ciuem Casinam cognitam.

Chtějí dva sluhové za manželku dívku-otrokyni,
ale jeden slouží otcí, druhý synovi.

Starý otec, ač zvítězil, padl do léčky

i proto neměl s dívkou, ale se sluhou dostaveníčko,
na němž se mu dostalo pořádného výprasku holí.

A vyjde najevo, že dívka je svobodná, syn se s ní ožení.

Ukázka I. (verše 229–40, 249–53):

Manželské neshody mezi Militárií a Anarchidem

ANAR. Miláčku můj! Má drahá ženuško! Krasavice moje!

MILIT. Nechej toho a běž ode mne! Pracky pryč!

ANAR. No tak, to se nesluší, má Junono, tvářit se tak škaredě na svého Jupitera. Kam jdeš?

MILIT. Puť mně!

ANAR. Ach, zůstaň!

MILIT. Nezůstanu!

ANAR. Ale já, se hned vydám za tebou.

MILIT. Přeskočilo ti?

ANAR. Nepřeskočilo, prostě tě miluji

MILIT. O to ti nestojím!

ANAR. Tomu nezabráníš.

MILIT. Ty mě přivedeš do hrobu!

ANAR. *(k sobě)* Kéž by se stalo.

MILIT. *(k sobě)* To ti věřím.

ANAR. *(k Militárii)* Jen se na mě podívej, drahoušku.

MILIT. Ty jsi taky můj drahoušek. Ale, prosím tě, odkud se tady bere ta vůně?

ANAR. *(k sobě)* Přistihla mě při činu. To je můj konec. Musím si honem hlavu do pallia.

[...]

MILIT. Ty líný budižkničemu! Ty darmožroute šedivej! Jenom stěží v sobě dusím všechny ty nadávky, které si zasloužíš! Na stará kolena se budeš navoněný potloukat po městě, ty tupče?

[...]

ANAR. Tak dost! Uklidni se, ženo moje! Přestaň dotírat jako vosa! Nech si něco, ať se se mnou můžeš pěkně pohádat, i zítra.

Anarchidés se Istí pokouší o sblížení se služkou Basilií, do které je ale zamilován také na scéně nepřítomný syn pána a paní domu. Stařec se proto rozhodne provdat ji za svého sluhu Olympika, aby kní úskokem získal přístup. Militárie, která se dovtipí, co se skrývá za návrhem nepoctivého muže, ji však chce oženit se svým vlastním sluhou Sedloněm. V manželově hlavě se proto zrodí nápad, aby o celé věci rozhodl los.

Ukázka II. (verše 412–21):

Scéna losování

ANAR. *(k manželce)* Tak, ženo, vytáhni los! *(k otrokům)* A vy, dávejte pozor, zabeďněnci! *(k sobě)* Jsem z toho tak nervózní, že nevím, jak se jmenuju.

MILIT. *(s rukou zanořenou do nádoby)* Už mám ten los!

ANAR. Tak ho vytáhni!

SEDL. *(k Olympikovi)* Ty už máš po ptákách!

ANAR. *(k Militárii)* Ukaž! Ten je můj!

SEDL. Tenhle los, to je můj konec!

MILIT. Nic naplat, Sedloni, prohrál jsi...

ANAR. Zato já mám radost, Olympiku, bohové jsou nám nakloněni...

OLYMP. To je jen díky mé zbožnosti a taky díky zbožnosti mých předků.

ANAR. Běž do domu, ženo, a vystroj svatbu.

MILIT. Udělám, co je třeba.

Jelikož Sedloň prohrál losování, zůstává déle na scéně a náhodou se mu podaří vyslechnout rozhovor Anarchida s Olympikem. Z něj se dovídá o všech starcových úskocích: je to on, kdo se pokouší místo Olympika strávit svatební noc s krásnou Basilií, a všechno se má odehrát v sousedově domě.

Ukázka III. (verše 467–79):

Scéna tajeného odposlouchávání

ANAR. *(k Olympikovi)* Kolik jen pusinek dám dnes Basilii, jak si to báječně užiju za zády mé vlastní ženy.

SEDL. *(stranou)* A heledme! Jsem na stopě! To on zmírá láskou k Basilii. Ha, u Polluka – tak teď tě mám v hrsti, chlape.

ANAR. *(k Olympikovi)* Už se nemůžu dočkat, hned bych tu dívku chtěl sevřít v náručí a zulíbat.

OLYMP. Počkej, pane, nejdřív musí být svatba. Proč máš hrome tak naspěch?

ANAR. Protože jsem zamilovaný!

OLYMP. Svatba? Dneska? To je nemožné!

ANAR. Ale je to možné! Poslouchej! Jen si představ, že bys, tím pádem byl už zítra svobodný občan.

SEDL. *(stranou)* Tak to si rád poslechnu. Do jedné pasti chytím dva kance!

ANAR. *(k Olympikovi)* Mám už u přítele připravený pokojíček *(ukáže na Salvátorův dům)* tady vedle v domě. Svěřil jsem se mu se svou láskou a on mi slíbil, že mi poskytne soukromí.

Po svatebním obřadu Olympika s Basilií, když už se všichni svatebčané rozešli, touží ženich okusit všechny vnady své vyvolené. Nevěsta se však zdá být dost surová. To však nebrání Anarchidovi, aby svůj plán dotáhl do konce.

Ukázka IV. (verše 835–49):

Novomanželský pár poprvé „o samotě“

ANAR. Odešla už konečně moje žena?

OLYMP. Neboj, už odešla!

ANAR. No sláva! Teď jsem konečně volný! *(k Sedloňovi přestrojenému za nevěstu)* Ty moje srdíčko, miláčku, květinko moje!

OLYMP. Hej, radši si dej pozor, ta dívka je moje!

ANAR. Já vím, ale nejsladší ovoce sklidím já! (*modlí se*) Venuše, všemocná královno, Obdarovala jsi mě dnes tak štědře, když jsi mi dovolila zmocnit se jí. (*ukáže na Sedloně*)

OLYMP. (*bere Sedloně do náručí*) Ó, jak křehké tělíčko! Moje ženuška, žínka... No ne! Co to je, toto?

ANAR. Co se stalo?

OLYMP. Šlápla mi na nohu jak lukánská kráva.

ANAR. Ale nech toho! Vždyť ani obláček není tak jemňoučký jako její naděrka.

OLYMP. Nadra má dokonalá. Au, já ubohý, pomóc!

ANAR. Co zas je?

OLYMP. Dostal jsem do žeber, ale ne loktem, spíš jako by mně beran nabral na rohy!

Během svatební noci se ukáže, že v přestrojení za Basilií předstoupil s Olympikem před oltář Sedloň. Celá věc je odhalena teprve tehdy, když zhasne světlo. Podvedený a nenabažený Anarchidés vbíhá na scénu pronásledován Basilií-Sedloněm, který mu chce jménem podvedené manželky pořádně vyprášit kožich.

Ukázka V. (verše 967–78):

Stařec odhalen

ANAR. (*k sobě*) To je můj konec. Co nevidět mi ten člověk zmaluje holí záda. Musím utéct tudy, protože támhle mě zbije ten kolohnát.

MILIT. (*k Anarchidovi obřadně*) Zdravím tě, Casanovo

ANAR. (*k sobě*) A jéje, a ještě moje žena. Nůž mám na krku a nevím, kam bych utekl. (*rozhlíží se vpravo i vlevo*)

MIRRA Jak se máš, ty bigamisto jeden?

MILIT. Drahý choti, odkud se vracíš takhle oblečený?

ANAR. (*k sobě*) Tak to je můj konec.

SEDL. Hej, nepůjdem spolu do postýlky? To já, Basilie.

ANAR. Táhni k čertu!

SEDL. Ty už mě nemiluješ?

Naštěstí velkorysá Militárie nakonec odpouští svému choti a všechno končí šťastně – a výstrahou nevěrným manželům!

Ukázka VI. (verše 1005–8):

Šťastný konec

MILIT. [...] A proto ti dnes výjimečně odpouštím s menším vzdorem, to aby to představení, které je beztak dlouhé, nebylo ještě delší.

ANAR. *(k Militárii)* Ty se na mě nezlobíš?

MILIT. Nezlobím.

ANAR. Opravdu?

MILIT. Jistě.

ANAR. Já mám tu nejskvělejší manželku, na světě.

Z polštiny a z latiny přeložili Michal Przybylski a Daniela Urbanová.

Konferenci pořádají Ústav klasických studií a Katedra divadelních studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Finančně je podpořena Masarykovou univerzitou a realizována ve spolupráci s Katedrou klasické filologie Univerzity Adama Mickiewicze v Poznani a s Univerzitním kinem Scala v Brně.

MUNI

ADAM MICKIEWICZ
UNIVERSITY
IN POZNAŃ

Scala
univerzitní
kino